

Tytti Tuppurainen sd

Lakialoite laiksi avioliittolain 4 §:n 2 momentin kumoamisesta

Eduskunnalle

PERUSTELUT

Avioliittolaista on poistettava mahdollisuus antaa lupa alle 18-vuotiaalle avioliiton solmimiseen. Alle 18-vuotiaan oikeustoimikelpoisuus on yleisesti rajoitettua. Kuitenkin nykyinen avioliittolaki antaa alle 18-vuotiaalle lapselle mahdollisuuden tehdä oman elämän kannalta ratkaisevan tärkeän sopimuksen avioliiton solmimisesta. Lapsiavioliittoja on kaiken kaikkiaan perusteltua pitää oikeusjärjestyksemme sopimattomina ja lasten perusoikeuksia loukkaavina.

Voimassa olevan avioliittolain 4 §:n mukaan avioliiton solmiminen edellyttää täysi-ikäisyyttä. Saman pykälän toisen momentin perusteella täysi-ikäisyyden vaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa oikeusministeriön luvalla. Mainitussa lainkohdassa ei aseteta mitään alaikärajaa poikkeusluvan myöntämiselle. Lakiin on liitetty lapsen huoltajan kuulemisvelvoite, joka ei kuitenkaan ole aukoton. Huoltajan kuuleminenkaan ei sinänsä muuta tilannetta, sillä alaikäisen avioliittoon myöntyvän huoltajan kyky ja tahto turvata huollettavan lapsen etu on perusteltua kyseenalaistaa.

Mahdollisuus saada oikeusministeriön lupa erityisistä syistä avioliittoon alle 18-vuotiaana ei ole Suomessa jäänyt pelkästään periaatteelliseksi. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa on vuosina 1995—2014 avioitunut yhteensä 1 138 lasta, joista 869 oli tyttöjä.

Vaikka viime vuosina enemmistö erityisluvista on myönnetty 17-vuotiaille, on edellä mainittujen tyttöjen joukossa ollut 27 henkilöä, jotka ovat olleet 14—15-vuotiaita solmiessaan avioliiton. Koska avioliittoon yleisesti liitetään oletus puolisoiden keskinäisestä seksuaalisesta kanssakäymisestä, on erityisen epäeettistä myöntää avioliittolupa alle 16-vuotiaalle lapselle, jota rikoslain 20 luvun 6 §:n perusteella on suojeltava seksuaalisilta teoilta. Luvan myöntämistä alle 16-vuotiaan avioliitolle on vaikea nähdä muuna kuin laillistettuna lapsen seksuaalisena hyväksikäyttönä.

YK:n ihmisoikeusneuvosto on heinäkuussa 2015 antanut päätöksen, jossa se toivoo jäsenvaltioiden ryhtyvän toimenpiteisiin lapsiavioliittojen kieltämiseksi. Lähtökohtana lapsiavioliiton määritelmään on YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista, jonka ensimmäisessä artiklassa todetaan alle 18-vuotiaiden olevan lapsia. Lapsiavioliittojen kieltämisellä olisi myönteisiä seurauksia: selkeillä säännöillä lasten fyysinen ja psyykinen terveys, lasten oikeus lapsuuteen ja suoja hyväksikäyttöä vastaan turvattaisiin nykyistä paljon tehokkaammin. Suomi ei voi uskottavasti ajaa tätä lasten hyvinvointiin ja ihmisoikeuksiin liittyvää tavoitetta, mikäli maan omassa lainsäädännössä on lapsiavioliitot mahdollistava aukko.

Lakialoite LA 8/2015 vp

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

avioliittolain 4 §:n 2 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan avioliittolain (234/1929) 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 411/1987.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Helsingissä 6.10.2015

Tytti Tuppurainen sd